Apstraktne imenice u srpskohrvatskom jeziku imaju različite morfološke tipove i različite semantičke funkcije.

Primer: imenica *vrednost* ima sledeća značenja:

a) pozitivna duhovna osobina, vrlina,
b) u trgovini, dragoceni predmeti (zlato, srebro, akcije, novac, roba...),
c) u matematici, veličina koja se meri, dimenzija (visina, jačina)
d) realni sadržaj, značenje reči ili broja.
e) frazeološki – višak vrednosti (surplus), nominalna vrednost, srednja vrednost, hartija od vrednosti

Primarno značenje apstraktne imenice je: LJUDSKA OSOBINA ILI STANJE. Ta osobina (ili to stanje) može biti:

I pozitivna duhovna: čednost (castità), smernost (umiltà), vedrost (serenità), dobrota, divota...

II negativna duhovna: pokvarenost (corruzione), nezajažljivost (insaziabilità), grubоća (ruvidità), lukavstvo (astuzia), bezobraština (maleducazione), lopovluk (furto)...

III pozitivna telesna: lepota, čistoća, jačina...

IV negativna telesna: nagota (nudità), gluvoća (sordità), hromost (zoppia), trapavost (goffaggine)...

Apstraktna imenica može označavati i neku prirodnu to jest FIZIČKU OSOBINU PREDMETA. Tu razlikujemo:

I karakteristike koje čovek percipira UZ POMOĆ ČULA: visina, širina, debljina, toplota, hladnoća, tvrdoća...

II karakteristike koje čovek shvata EMPIRIJSKI: aerodinamičnost, sintetičnost...

Mnoge apstraktne imenice nastaju unutar društvenog života, često na osnovu imena osobe-modela: donžuanstvo, brozovština, trampizam...

Često ove imenice imaju i dodatno metaforično značenje: grubоća = ružan izgled; belina = margine knjige; hladnoća = flegmatičnost, mirnoća...

Postoje 2 osnovna tipa formiranja apstraktne imenice:

1. DEADJEKTIVNE IMENICE se grade većinom od OPISNIH prideva.

lep → lepota hladan → hladnoća širok → širina mio → milina dobar → dobrota

Ove imenice potiču od antropocentrične koncepcije sveta, gde čovek stvara sistem vrednosti na osnovu svoje percepcije prirode. To je deo prastarog načina razmišljanja koji se nazivao „prirodnom religijom“, i za njega je karakterističan **adjektivni stil izražavanja**, pun prideva. Budući da Sloveni generalno čuvaju tragove praistorijske kulture bolje nego mnogi drugi narodi, nije neobično što i u srpskohrvatskom jeziku postoji mnogo deadjektivnih imenica, i što kod nas dominira taj adjektivni stil. On je posebno evidentan u poslovicama i izrekama, gde se moralne vrline najčešće izražavaju pomoću prideva, a ne pomoću apstraktne imenice:

„Bogat je onaj koji ima toliko da ništa ne želi.“ (a ne „Bogatstvo je...“)

„Dobro se sámo hvali.“ (a ne „Dobrota je...“)

„Ko krivoga žali, o pravoga se greši.“ (a ne „Ko krivca žali, o pravednika se greši.“)

Posle je počeo da dominira koncept „pozitivne religije“, po kojem postoje stvari koje čovek ne može da shvati svojim čulima i mislima. Za takvo shvatanje je karakteristični **nominalni stil izražavanja**, kao deo procesa intelektualizacije u savremenom jeziku (up. Italijanske poslovice, koje su pune apstraktnih imenica jer su te paremije relativno kasno sakupljene i zapisane, kada je proces intelektualizacije bio već dosta uznapredovao.). Tako su stvorene denominalne imenice.

2. DENOMINALNE IMENICE imaju ekspresivnu vrednost (one naglašavaju, kao da dupliraju osnovno značenje) i imaju značenje KOLEKTIVNOSTI to jest kolektivnog identiteta (tom imenicom odlikujemo sve pripadnike neke društvene grupe):

bratstvo (= svi su kao braća), srpstvo (svi imaju patriotsko osećanje pripadnosti srpskom narodu),

malograđanština (svi su lažni građani, arivisti),

komšiluk (sve komšije se osećaju kao da su deo jedne zajednice)

Nastavci za DEADJEKTIVNE apstraktne imenice:

-**ost** (ž. rod) – uopšten tip značenja

vrlo star tip, još praslovenskog porekla

vrlo raširen tip

formira se od svih vrsta reči, ali najviše od prideva (mršav → mršavost) ili od glagola (gledati → gledan → gledanost)

-**ota** / -**oća** (ž. rod) -*oća* je mlađi nastavak (-ota je PIE, -oća je pozni PSJ)

-*ota* često ima duhovno značenje, a -*oća* fizička (čistota duše – čistoća kuće)

ove imenice su izvedene od apstraktnih prideva (čist, lep, miran, divlji)

-**ina** (ž. rod) ove apstraktne imenice uvek imaju isti akcenat, iznad -*i*-

ove apstraktne imenice se sve grade od prideva (beo → belina, svež → svežina, gorak → gorčina, blizak → blizina, svoj → svojina, vešt → veština...) – OBRATI PAŽNJU NA GLASOVNE PROMENE (A mobile, gubljenje -ak...)

-**ilo** (s. rod) značenje negativnih stanja: slepilo, ludilo, mrtvilo, besnilo, grdilo...

značenje fizičke obojenosti: belilo, crnilo, rumenilo, plavilo, zelenilo, sivilo...

Nastavci za DENOMINALNE apstraktne imenice:

-**stvo** (s. rod) potiču od stereotipnih ideja (npr. *donžuanstvo* podrazumeva način života kakav je vodio Don Žuan, pun ljubavnih avantura); cfr. Farisejstvo, tiranstvo, pozerstvo...

često su ove imenice menjale značenje (npr. carstvo je u prošlosti značilo „carska vlast“, a danas ima konkretno značenje imperije; srpstvo označava i apstraktnu pripadnost srpskom narodu i konkretan srpski narod u celini)

-**ština** (ž. rod) primarno su značile isto što i apstraktne imenice sa nastavkom -stvo (cfr. *licemerština* i današnje *licemerstvo* = ipocrisia; ili *boemština* – *boemstvo*)

tipičan sufiks za narodni govor, zbog čega je u građanstvu počeo da se koristi pežorativno (francuština, karamazovština, oblomovština, partizanština...)

-**luk** (m. rod) sufiks iz turskog jezika, u kom nema rodova, ali je u srpskohrvatskom bio analogan nastavcima za muški rod, pa su jedino ove apstraktne imenice muškog roda

zbog turskog porekla ima često pežorativno značenje (javašluk, bezobrazluk...).